

เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิด

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี
เขียน

ณัฐมน ลัดดากลม
ภาพประกอบ

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์ (10)

คำนำผู้เขียน (12)

บทนำ เด็กไม่ใช่ผ้าขาว แต่เป็นผ้าสีพื้นทั้งผืน 1

ตอนที่ 1 จิตอาสาเปลี่ยนชีวิต 7

Part 1 สำรวจให้รู้ ลูกเราเป็นแบบไหน 13

1. พื้นฐานอารมณ์เหมือนผ้าสีพื้นทั้งผืน 14

2. เด็ก 4 ประเภท 16

3. เด็กประเภทที่ 1 “เด็กเลี้ยงง่าย” ขวัญใจพ่อแม่ 18

4. เด็กประเภทที่ 2 “เด็กเลี้ยงยาก” พลั้งลั่นเหลือ 21

5. เด็กประเภทที่ 3 “เด็กอ่อนไหวง่าย” อยากรู้ได้กำลัใจ 25

6. เด็กประเภทที่ 4 “เด็กผสมผสาน” เปลี่ยนสไตล์ได้ทุกวัน 28

7. รู้จักกับพื้นฐานอารมณ์ 9 ประการ 30

Part 2 ศิลปะแห่งการเลี้ยงลูก

สร้างได้ด้วยมือพ่อแม่

41

1. เลี้ยงลูกทั้งที่ ต้องมีศาสตร์และศิลป์ 42
2. รักอบอุ่นและไว้วางใจ
 ตอน ส่งความรักให้ถึงปลายทาง 44
3. รักอบอุ่นและไว้วางใจ
 ตอน ครอบครัวยุติใจประชาธิปไตย 46
4. รักอบอุ่นและไว้วางใจ ตอน บ้านไม่ได้มีไว้แค่อาศัย 49
5. การสื่อสารที่ดีต่อกัน ตอน รักหนูอย่าสร้างภาพ 51
6. การสื่อสารที่ดีต่อกัน
 ตอน การสื่อสารที่ดีไม่ได้มีแค่พูด 53
7. ควบคุมอารมณ์ตัวเอง
 ตอน อย่าเอาหนูไปเปรียบกับใคร 56
8. ควบคุมอารมณ์ตัวเอง ตอน พ่อแม่ต้องรู้ตัวเอง 59
9. สร้างมาตรฐานร่วมในครอบครัว
 ตอน สร้างวินัยและจิตสำนึกร่วมกัน 65
10. สร้างมาตรฐานร่วมในครอบครัว
 ตอน มีจุดยืนที่ชัดเจน 68
11. เริ่มต้นด้วยทัศนคติบวก ตอน เด็กทุกคนก็มีดี 71
12. เริ่มต้นด้วยทัศนคติบวก
 ตอน พ่อแม่ยุคนี้ต้องมี Growth Mindset 74

ตอนที่ 3 ลูกจำ แม่ขอโทษ

79

Part 3 ชวนพ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างสร้างสรรค์ 85

1. อย่าชื่นชมเพื่อเปรียบเทียบ 86
2. แด่भव लव सुन्य 89
3. ชีวิตติดเบรก 92
4. คำถามเหลาความผิด 95
5. เลี้ยงลูกไม่ให้ซึมเศร้า 97
6. ภาวะสำคัญความรัก 101
7. มองหาสีขาวร่วมกัน 104
8. หัวใจแห่งทางสายกลาง 106

ตอนที่ 4 จะเทศน์กันก็ยังเป็นลูก

111

Part 4 “กลไกทางจิต” รู้ไว้ได้ประโยชน์ 115

1. กลไกทางจิตคืออะไร 116
2. กลไกทางจิตในวัยเด็ก 118
3. เด็กมองโลกในแง่ดีหรือร้าย 124
4. เด็กเก็บกด ถดถอย หรือกล้าแสดงออก เปิดเผยดี 127
5. เด็กถดถอยเพราะรักที่น้อยลง 132
6. พ่อแม่คือรักแรกของลูก 135
7. เพลิดเพลินแห่งความเป็นจริง 140
8. ลูกคนเก่าของเราหายไปไหน 143

Part 5 ช่วงวิกฤติตามวัย

ที่เด็กทุกสไตร์ต้องเจอ

151

1. ช่วงวิกฤติของชีวิต	152
2. เดินทางสู่โลกใบใหม่ (แรกเกิด - 1 เดือน)	156
3. รับมือลูกร้องโคลิก (แรกเกิด - 1 เดือน)	159
4. อัดตาเกิดขึ้นแล้ว (6 เดือน)	162
5. วิธีรับมือลูกหายใจตัน (6 เดือน - 1 ปี)	166
6. กลัวการพลัดพราก (2 - 3 ปี)	171
7. พี่น้องอิจฉากัน (2 - 3 ปี)	175
8. สองจิตสองใจ (2-3 ปี)	179
9. รับมือลูกร้องอาละวาด (2 - 3 ปี)	182
10. เข้าเรียนอนุบาล (3 - 6 ปี)	185
11. ลูกสมาธิสั้นแน่หรือ (3 - 6 ปี)	187
12. เข้าเรียนชั้นประถม (6 - 8 ปี)	190
13. ระบบการศึกษาดีไม่มีที่ 2 (6 - 8 ปี)	193
14. ไม่เสียศูนย์กับระบบแพ็คต้ออก (เด็กวัยเรียน)	197
15. ก่อนลูกเป็นวัยรุ่น (10 - 12 ปี)	199

บทส่งท้าย เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิด

209

เกี่ยวกับผู้เขียน

213

คำนำ

สำนักพิมพ์

“เด็กคือผ้าขาว” เป็นประโยคที่พ่อแม่ส่วนใหญ่คงคุ้นเคยกันดี และอาจเคยถ่ายทอดประโยคเดียวกันนี้ให้คนอื่น ๆ เชื่อ เช่นเดียวกันด้วย เพราะเราต่างเชื่อเสมอว่า เด็กเกิดมาพร้อมความว่างเปล่า เราจะเติบโตมาเป็นอย่างไอก็ขึ้นอยู่กับ การแต่งแต้มสีของผู้ใหญ่ หากเราสอนเขาด้วยเหตุผล เขาก็จะเป็นเด็กว่าง่าย มีเหตุผล หากเราสอนเขาให้กลัวแสดงออก จะอย่างไรเขาก็ต้องกลัวแสดงออก และถ้าเราปลูกฝังลูกให้ เห็นคุณค่าของอาชีพที่พ่อแม่ไฝ่ฝันทุกวัน สักวันความฝันของพ่อแม่ก็จะกลายเป็นความฝันของลูกด้วย

แต่เมื่อวันเวลาผ่านไป พ่อแม่ได้ลองเลี้ยงลูกด้วยตัวเอง ก็คงจะได้ลิ้มรสความจริงแล้วว่า การจะแต่งแต้มสีให้ลูก สบายงามสมใจพ่อแม่เป็นงานยากเหลือเกิน ทำให้ลูกถึงยังไม่ได้ตั้งใจเสียที ยิ่งถ้ามีลูกฝาแฝดหรือมีลูกหลายคน ความจริงนี้จะยิ่งชัดเจน “เลี้ยงมาก็เหมือนกัน ทำไมยิ่งโตนิสัยยิ่งไม่เหมือนกันเลยนะ” พ่อแม่บางคนเมื่อเจอพายุความจริง ซัดกระหน่ำ เมื่อลูกยิ่งโตยิ่งไม่เป็นดังหวังก็ยิ่งผิดหวังเสียใจ บางคนทะเลาะกับลูกจนโกรธเกลียดกันไปเลยก็มีให้เห็นทั้งในละครและชีวิตจริง สุดท้ายพ่อแม่ก็ต้องตั้งคำถามกับตัวเองว่า “ฉันเลี้ยงลูกพลาดไปตอนไหน ทำไมลูกถึงเป็นอย่างนี้”

ความจริงที่ยิ่งกว่าจริงคือ พ่อแม่พลาดไปตั้งแต่ทัศนคติที่มีต่อลูก เมื่อเริ่มต้นด้วยความไม่เข้าใจ ความรักที่พ่อแม่มีให้ลูกจึงอาจกลายเป็นภาระ คำสอนอาจกลายเป็นเสียงตำหนิ และครอบครัวอาจเป็นเพียงคนที่เกี่ยวพันกันทางสายเลือดเท่านั้น

หนังสือ *เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิด* เล่มนี้จะช่วยปรับทัศนคติให้พ่อแม่เข้าใจว่า แท้จริงแล้วเด็กเกิดมาพร้อมพื้นฐานอารมณ์และรสนิยมที่แตกต่างกัน พร้อมแนะนำวิธีเลี้ยงลูกประเภทต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ด้วยศาสตร์และศิลป์ที่เข้ากับธรรมชาติของเด็ก โดยเฉพาะเด็กเลี้ยงยากซึ่งอาจทำให้พ่อแม่เหนื่อยเป็นพิเศษ อีกทั้งยังแนะนำให้พ่อแม่รู้จักวิกฤติของช่วงวัย เพื่อให้พ่อแม่เตรียมตัวให้พร้อมและช่วยผลักดันจนลูกสามารถผ่านพ้นจุดวิกฤติเหล่านั้น และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เก่ง ดี และมีความสุขในแบบฉบับของเขาเอง

ขอเป็นพลังใจให้พ่อแม่ทุกคนพัฒนาลูกได้ตามสืที่เขาเป็นนะคะ

สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก

พฤศจิกายน 2562

คำนำ ผู้เขียน

หากจะกล่าวถึงเด็กทุกคนเกิดมาเป็นผ้าขาวนั้น ผู้ใหญ่ต่างเคยได้ยินได้ฟังมาทั้งนั้น บางท่านเคยกล่าวให้คนอื่นฟังเป็นการเปรียบเปรยว่า เด็กทุกคนเกิดมาใสบริสุทธิ์ ต่อมา มีการละเลงแต่งแต้มสีสันทึบเข้าไปบนผ้าผืนนั้น กลายเป็นบุคลิกลักษณะของแต่ละคนเกิดมาจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิด อันที่จริงความเข้าใจนี้ไม่ผิด หากเพียงแต่หนังสือเล่มนี้เป็นความตั้งใจของผู้เขียนในฐานะที่ดูแลรักษา สร้างเสริม และส่งเสริมงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนมาตลอดชีวิต พบชัดเจนว่าเด็กแต่ละคนมีพื้นฐานอารมณ์ที่เกิดมาก็แตกต่างกันแล้ว บางคนอดทนมาก บางคนอดทนน้อยเป็นทุนเดิม ย้ำว่าทุนเดิม เว้นเสียแต่ว่าการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทำให้ความอดทนเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากทุนเดิมที่เกิดมาก็เป็นอีกเรื่อง

กาลเวลาที่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับโครงสร้างครอบครัว มีการเปลี่ยนแปลง บวกกับสังคมยุคดิจิทัลที่มีความว่องไว กันมากขึ้น การแข่งขันมีมาก สมัยก่อนเราไม่ได้มีการเลี้ยงลูกแบบเปรียบเทียบมากนัก ถึงมีก็ไม่เข้มข้นหนักหนาสาหัส เปรียบเช่นปัจจุบัน ความเข้าใจทัศนคติแบบเดิมๆ จึงไม่ได้ผิดอะไร เพราะการเลี้ยงลูกก็ยังอยู่กับธรรมชาติ วิถีชีวิตก็มีการฝึกจิตสำนึกต่างๆ การแข่งขันมีไม่มากเท่าปัจจุบัน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงยังขาดความเข้าใจที่สมบูรณ์ อาจจะทำให้ทัศนคติในการเลี้ยงลูกของตนเองผิดเพี้ยนไป เพราะเข้าใจว่าเด็กทุกคน

เกิดมาเหมือนกันคือไอเสียบริสุทธิ์ ฉะนั้นจึงพบเห็นการเปรียบเทียบกันมาก จนเด็กก็บาดเจ็บไปด้วยบนทัศนคติที่เข้าใจผิดไป เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิดเล่มนี้จึงเกิดขึ้น

เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิดไม่ได้ปฏิเสธว่าเด็กทุกคนเกิดมาบริสุทธิ์ และก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าลวดลายสีสันทนบนผ้าที่เกิดขึ้น เกิดมาจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม หากแต่ต้องการส่งสัญญาณเพิ่มว่า ลวดลายและสีสันทนนั้น เกิดบนผ้าสีพื้นที่มีสีแตกต่างกันไปในแต่ละคน เมื่อเข้าใจในลักษณะนี้ พ่อแม่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติ เลิกเลี้ยงลูกแบบเปรียบเทียบ และมีทัศนคติที่เป็นบวกว่าลูกทุกคนเกิดมามีความสำคัญตามแบบฉบับของเขาเอง การเลี้ยงดูจึงเป็นศิลปะที่สร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ทั้งนี้ผู้ใหญ่ควรทำความเข้าใจบทบาทการเลี้ยง และเข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการที่ประกอบด้วยกลไกทางจิต พัฒนาการเด็กตามจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ซึ่งเนื้อหาในเล่มนี้มีตัวอย่างกรณีศึกษามากมาย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า นอกจากหนังสือเล่มนี้จะช่วยปรับความเข้าใจและเพิ่มทัศนคติที่ดี ยังช่วยให้ผู้ใหญ่เข้าใจเด็ก เข้าใจพัฒนาการ และนำไปใช้ในวิถีชีวิตได้จริง

ขอขอบคุณ

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี

บทนำ

เด็กไม่ใช่ผ้าขาว แต่เป็นผ้าสีพื้นทั้งผืน

“เด็กทุกคนเกิดมาใสบริสุทธิ์ เขาทุกคนเกิดมามีคุณค่า
ขอเพียงพ่อแม่เปิดใจยอมรับความสามารถที่หลากหลาย”

“เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิด”

นี่คือสัญญาณที่หม่ออยากส่งให้แก่พ่อแม่และสังคม
ได้รับรู้ คำว่า “ผ้าขาว” คือคำเปรียบเปรยที่มีมาอย่างยาวนาน
ในสังคมไทย ไม่ได้ปฏิเสธนะครับว่า เด็กทุกคนล้วนเกิดมา
ใสบริสุทธิ์ และก็ไม่ได้ปฏิเสธว่า ลวดลายที่เกิดขึ้นบนผ้านั้น
มาจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม แต่สิ่งที่อยากสื่อก็คือ
เด็กทุกคนเกิดมามีพื้นฐานอารมณ์ไม่เหมือนกัน ฉะนั้น
จึงไม่ได้เป็นผ้าสีขาว แต่เป็น “ผ้าสีพื้น” ซึ่งแต่ละคนเกิดมา
มีสีพื้นไม่เหมือนกัน

บางคนเป็นสีโทนร้อน เช่น สีแดง สีเหลือง บางคน
เป็นสีโทนเย็น เช่น สีเขียว สีฟ้า เปรียบได้กับพื้นฐาน
อารมณ์และรสนิยมที่ติดตัวลูกมาตั้งแต่เกิด

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่หม่อพบเจอและทำให้เห็นความ
แตกต่างของเด็กแต่ละสีชัดเจน เช่น

เด็กที่มีสีโทนเย็น เวลาคุณพ่อคุณแม่พาไปฉีดวัคซีน ระหว่างตรวจก็หัวเราะร่าเริงสบายใจ ไม่ได้สนใจว่าเดี๋ยวฉัน กำลังจะเจ็บตัวนะ พอโดนฉีดยา ก็อาจจะร้องไห้เล็กน้อย ปลอบเดี๋ยวเดี๋ยวก็หาย กลับไปบ้านก็ใช้ชีวิตตามปกติ รอบหน้า มาฉีดวัคซีนอีกก็ร้องนิดเดียวเหมือนเดิม

แต่ในขณะที่เด็กสีโทนร้อน แค่เห็นคุณพ่อคุณแม่หยิบ สมุดวัคซีนสีชมพูก็รู้แล้วว่า แม่กำลังพาไปคลินิก ฉันจะต้อง เจ็บตัวแน่ ๆ ก็จะร้องไห้เ็ดตั้งแต่ที่บ้าน มาถึงคลินิก ก็ต้องมาจับกันซูลมุน่วนวายกว่าจะฉีดยาได้ ทั้ง ๆ ที่ก็เจ็บ เท่ากัน แต่อาการตีโพยตีพายเยอะกว่าเด็กสีโทนเย็น อาการ ใจแฉกหลังฉีดก็เยอะยิ่งกว่าก่อนฉีดและระหว่างที่ฉีดเสียอีก

ปฏิกิริยาที่แตกต่างกันนี้สะท้อนให้เห็นเลยว่า พื้นฐาน อารมณ์ของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน เปรียบได้ว่ามีสีคนละแบบ นั้นเอง แต่เมื่อเราขาดความเข้าใจในธรรมชาติความต่างของ เด็ก ก็มักเกิดเป็นคำถามจากพ่อแม่เสมอว่า...

เด็กบางคนทำไม “เลี้ยงง่าย” เด็กบางคนทำไม “เลี้ยง ยาก” ซึ่งสองคำนี้ ลองคิดในมุมนกลับกันว่า ตกลงใครที่รู้สึก หรือตัดสินใจว่ายากหรือง่าย คือพ่อแม่หรือคนเลี้ยงดูใช่หรือไม่

เด็กคนนี้เลี้ยงยากทำให้พ่อแม่รู้สึกลำบาก เราจึงตัดสินใจ ว่าเขาเป็นเด็กดื้อ เด็กคนนี้เลี้ยงง่ายทำให้คนเลี้ยงสบาย เรา จึงตัดสินใจว่าเขาเป็นเด็กดี แต่แท้จริงแล้วไม่ว่าจะเลี้ยงยาก หรือง่าย นั่นคือธรรมชาติของเขา เป็นพื้นฐานอารมณ์และ รสนิยมที่ติดตัวเขามาตั้งแต่เกิด โดยไม่เกี่ยวกับความดีหรือ ความเก่งแต่อย่างใด

ความใสบริสุทธิ์ของเด็กก็คือผ้าสีพื้น ส่วนลวดลายที่ เกิดขึ้นบนผ้าสีต่าง ๆ นั้นก็คือกระบวนการเลี้ยงดูของพ่อแม่

และสังคมแวดล้อม ฉะนั้นการเอาลูกตัวเองที่เป็นเด็กเลี้ยงยากไปเปรียบเทียบกับเด็กเลี้ยงง่าย จึงอาจสร้างบาดแผลที่ใจเด็กได้เช่นกัน พ่อแม่จึงต้องทำความเข้าใจเรื่องนี้ให้ชัดเจนเสียก่อน

ดังนั้น มาตรฐานในการเลี้ยงลูกที่เรามีจึงต้องปรับเปลี่ยนตามพื้นฐานอารมณ์ของลูกแต่ละคน พ่อแม่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการเลี้ยงลูก ทำอย่างไรให้ไม่ว่าลูกของเราจะเป็นเด็กแบบไหน ก็เติบโตเป็นคนดี คนเก่ง สอดคล้องกับพื้นฐานอารมณ์ที่เขาเป็นได้

การจะเข้าใจความแตกต่างทางพื้นฐานอารมณ์ในเด็กแต่ละคน จำเป็นต้องเข้าใจพัฒนาการความเป็นมนุษย์ทั้งในแง่พัฒนาการปกติ กระบวนการเลี้ยงดู และประสบการณ์หรือวุฒิภาวะ

★ **เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานการเติบโตจนเป็นผู้ใหญ่ที่แตกต่างกัน เป็นความลงตัวของ**

1. ตัวตนของเด็ก (พัฒนาการและพื้นฐานอารมณ์)
2. กระบวนการเลี้ยงดู
3. การแสดงปฏิกิริยาต่อสภาพแวดล้อม (วุฒิภาวะและกลไกทางจิต)
4. การใช้ศิลปะในการเลี้ยง (Goodness of Fit)

ฉะนั้น แม้พื้นฐานอารมณ์จะเป็นผ้าสีพื้นสีใกล้เคียงกันมาก แต่ลวดลายย่อมต่างกันแน่นอน เพราะมีปัจจัยเกี่ยวข้องอีกมากตามที่กล่าว ทั้งการเลี้ยงดู กลไกทางจิต และศิลปะในการเลี้ยงลูก

จึงอยากให้หนังสือเล่มนี้เป็นตัวกลางที่จะทำให้พ่อแม่
เข้าใจและเข้าถึงหัวใจของเด็ก ไม่ว่าเขาจะเป็นเด็กเลี้ยงยาก
เลี้ยงง่าย หรืออ่อนไหวง่าย หรือแม้ว่าเขาจะมีอารมณ์แบบ
ผสมผสาน แต่เราสามารถพัฒนาเขาให้กลายเป็นพลเมือง
ที่มีคุณภาพ เป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน
เพราะเด็กไม่ใช่หุ่นยนต์เดินได้ที่ทุกอย่างต้องเหมือนกันครับ

เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิด เป็นแนวคิดใหม่ที่
มุ่งเน้นสร้างความเข้าใจของผู้ใหญ่ว่า เด็กทุกคนมีดีและมี
คุณค่า หากเราเปิดโอกาสให้เขาสามารถแสดงออกตาม
ความถนัดที่แตกต่างหลากหลายได้ เขาจะพัฒนาศักยภาพสู่
สัมมาชีพ และอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยสันติสุขครับ

ทดลองอ่าน

จิตอาสาเปลี่ยนชีวิต

“การสั่งสอนของครูหรือพ่อแม่อาจสั่งเด็กบางคนได้
แต่สั่งเด็กบางคนไม่ได้ เด็กที่สั่งหรือบังคับไม่ได้
ก็ไม่ได้หมายความว่า ‘ดี’ ไม่ได้”

เรื่องนี้เกิดในกลุ่มเด็กเลี้ยงยากครับ

โรงเรียนแห่งหนึ่งพาเด็กมาเป็นจิตอาสาที่โรงพยาบาลเด็ก
ซึ่งหมอทำงานอยู่
ที่โรงพยาบาลจะเห็นระบบแจกจ่ายงานให้จิตอาสาไว้
อยู่แล้ว โดยจะดูว่าใครถนัดอะไร เราก็มอบหมายไปตามนั้น
อาจารย์ฝ่ายปกครองคนนี้ได้มาพบหมอก่อนและรีบ
บอกว่า

“หมอคะ กรุณาเด็กมาทำจิตอาสาที่โรงพยาบาลสองกลุ่ม
แบ่งกลุ่มให้แล้วนะคะ กลุ่มนี้ให้อยู่กับคนได้ กลุ่มนี้ห้ามอยู่
กับคน”

ในตอนแรกที่ฟังหมอก็งงว่ามีแบบนี้ด้วยหรือ หมอ
ไม่เคยเห็นระบบแบ่งแยกคนที่อยู่กับคนและคนที่ห้ามอยู่กับคน
มาก่อน หมอก็เลยถามถึงปัญหาว่า ครูหรือนักเรียนมีปัญหา
อะไรกันแน่

ครูเล่าว่า เด็กกลุ่มที่อยู่กับคน อย่างน้อยก็ไม่เกรงมาก ยังรักษาหน้าตาและชื่อเสียงของโรงเรียนได้ แต่อีกกลุ่มเป็น “เด็กเหลือขอ” ครูไม่อยากให้อยู่กับคน เพราะกลัวจะก่อเรื่อง ให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง แต่ครูก็อยากให้เด็ก ๆ มาเป็นจิตอาสา ครูจึงอยากให้หมอส่งกลุ่มเด็กเหลือขอไปหน่วยซักผ้าหรือ หน่วยโภชนาการ ที่ไม่ต้องพบเจอผู้ป่วยหรือคนมากมายนัก

หมอได้ฟังก็รู้สึกเลยว่า ต่อให้ส่งเขาไปอยู่กับเครื่องจักร ทั้งหมด ถ้าเขาไม่เต็มใจและถูกครูบังคับก็จะเกะกะขนาดนี้ จะอย่างไรเขาก็คงไม่ทำงาน หมอจึงได้แต่ปฏิเสธไปว่า โรงพยาบาลไม่มีนโยบายแบบนั้น แต่ขอให้ครูเลือกนักเรียน ที่เกเรที่สุดในสายตาของครูมา 1 คน แล้วเดี๋ยวหมอจะวางระบบให้เขาเอง

ตอนนั้นเป็นช่วงที่หมอเป็นหัวหน้าแพทย์วอร์ดเด็กโต ของโรงพยาบาลอยู่พอดี หมอมีหน้าที่บริหารและวางนโยบาย ต่าง ๆ ในวอร์ดด้วย ในช่วงนั้นหมอได้สังเกตเห็นหนึ่งขึ้นมา คือให้เด็ก ๆ ออกแบบและวาดรูปชาร์ตบันทึกผลการตรวจของตัวเองได้ หมอจะนำรูปที่วาดนั้นเอาไปติดไว้บนชาร์ตของเด็ก เวลาหมอมาตรวจดูอาการ เด็กก็จะรู้ว่านี่คือชาร์ตของฉัน ฝีมือฉันวาดไว้เอง แล้วเด็กก็สามารถขอกระดาศมาวาดให้ เพื่อนคนอื่นที่เขารักได้ด้วย วาดได้ตามสบาย ยิ่งถ้าวาด ให้กับคนที่ไม่สามารถวาดเองได้ก็ยิ่งดี เพื่อเป็นการสร้างความเอื้ออาทรต่อกัน

นอกจากนี้หมอยังเห็นระบบให้มีนักเรียนพยาบาลคอย เดินเซ็นรถเข็นของเล่นและหนังสือนิทาน เพื่อให้ผู้ป่วยเด็ก เลือกรับได้เลยว่าอยากจะเล่นของชิ้นไหน หรืออยากอ่าน นิทานเรื่องอะไร

กลับมาที่เด็กเกรคนี่ หมอปล่อยให้เขาไปอยู่ที่เวิร์ด เด็กโตโดยที่หมอไม่ได้มอบภารกิจอะไรไว้ให้ อยากทำอะไรก็ได้ หมดเวลาก็กลับบ้านไปได้เลย

เขาก็เดินด้อมๆ มองๆ ไปเรื่อยเพราะไม่มีอะไรทำ สักพักหนึ่งก็ไปนั่งอยู่ที่เตียงใกล้ๆ กับเด็กป่วยที่วัยไล่ๆ กันกับเขา

เด็กป่วยคนนั้นนอนเป็นเจ้าชายนิทราและถูกเจาะคอให้อาหารทางสายยาง...

เด็กเกรก็ไปนั่งสังเกตการณ์ แต่เตียงข้างๆ ของเด็กที่ถูกเจาะคอ มีเด็กที่ป่วยเป็นหอบหืดอยู่ด้วย ซึ่งตอนที่เด็กเกรไปนั่ง เด็กคนนั้นกำลังพ่นยาอยู่ เด็กเกรก็สังเกตเห็น คนนี้เดี่ยวๆ ก็โดนพ่นยาอีกแล้ว แต่เมื่อถึงช่วงบ่ายอาการหอบหืดดีขึ้น เขาก็ลุกขึ้นมานั่งวาดรูป วาดเสร็จก็เอาไปติดชาร์ตของตัวเอง

ไม่เพียงเท่านั้น เด็กป่วยหอบหืดยังวาดรูปไปแปะชาร์ตให้เด็กที่ถูกเจาะคอด้วย เด็กเกรเห็นแบบนั้น ใจที่ซุ่มมัวก็จะละลายทันที เขาเห็นอยู่ตลอดเวลา เมื่อก็เด็กหอบหืดยังดูทรมานแทบเอาชีวิตไม่รอด พออาการดีขึ้นไม่ทันไร ก็มีใจแบ่งปันมาวาดรูปให้อีกคนด้วยแล้ว

ยิ่งเด็กเกรได้ลงถามนักเรียนแพทย์ว่า เพื่อนคนนี้ทำไมถึงมานอนเป็นเจ้าชายนิทราอยู่ในสภาพนี้ และได้ฟังว่าเดิมเขาเคยไปโรงเรียนได้ เป็นเด็กปกติทั่วไปเหมือนทุกคน แต่เขาไปเล่นปืนที่พ่อวางไว้ไม่ดี ปืนจึงลั่นโดนสมองตัวเอง กลายเป็นคนสมองพิการ ไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตั้งแต่นั้นมา

เด็กเกรฟังแล้วจึดในหัวใจเป็นรอบที่สอง คิดสะท้อนในใจว่า คนคนนี้นี้เคยไปโรงเรียนได้ ตอนนี้อยู่ไม่ได้แล้ว เคยมีเพื่อน แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว...

เด็กเกรงใจขอให้นักเรียนพยาบาลช่วยฝึกรับประทานอาหารทางสายยาง เพื่อที่เขาจะได้ช่วยเหลือเพื่อนคนนี้

วันนั้นเด็กเกรงได้ช่วยพยาบาลให้อาหารทางสายยาง หมอก็ไม่คิดว่าจะมีอะไรต่อ ปรากฏว่าหลังจากนั้นเด็กเกรงขอมาเป็นจิตอาสาที่โรงพยาบาลเองทุกสัปดาห์ด้วยความสมัครใจ ไม่เกี่ยวกับโรงเรียน ไม่เกี่ยวกับครู และมาเพื่อให้ อาหารทางสายยางเด็กป่วยเป็นเจ้าชายนิตราคนนี้ตลอด

เดือนถัดไป ครูฝ่ายปกครองมาขอพบหมอ ครูถามหมอว่า “หมอไปทำอะไรเด็กเหลือขอคนนั้น ทำไมเดี๋ยวนี้นิสัยเขาเปลี่ยนไปคนละเรื่องเลย แต่ก่อนเกรงสุดขีด ไม่เคยเรียนหนังสือ อยู่หลังห้อง ก่อความวุ่นวายในห้องตลอด เดี่ยวนี้มีวุฒิภาวะมากขึ้น พูดจามีหลักมีเกณฑ์ มีความอดทน แทบจะเป็นหัวหน้าห้องได้เลย หมอทำยังไง ครูอยากรู้เทคนิค”

เคล็ดลับกลายเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่หมอไม่ได้บังคับให้ทำอะไรเลย ต่อเมื่อเด็กได้เห็นสถานการณ์จริง ถูกกระตุกต่อมจิตสำนึกขึ้นมาจากภาพเด็กป่วยช่วยเหลือกันเอง ในที่สุดจึงกลายเป็นจิตอาสาที่ระเบิดมาจากข้างในหัวใจ ไม่ใช่เป็นจิตบังคับครับ

จะเห็นว่า “เด็กเลี้ยงยาก” ที่เติบโตขึ้นมา และถูกคนรอบข้างเรียกขานว่า “เด็กเกรง” สุดท้ายเขาก็ไม่ได้เกรงอย่างที่คิด เขาอาจไม่ชอบการถูกบังคับ ไม่เชื่อฟัง แต่เมื่อเขาได้เรียนรู้ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยตัวเอง สุดท้ายก็กลายเป็น “เด็กดี” ที่ทุกคนชื่นชมได้เช่นเดียวกัน

นั่นหมายความว่า การสั่งสอนของครูหรือพ่อแม่อาจสั่งเด็กบางคนได้ แต่สั่งเด็กบางคนไม่ได้ เด็กที่สั่งหรือบังคับไม่ได้ ก็ไม่ได้หมายความว่า “ดี” ไม่ได้นะครับ

“เด็กเกเร” สสุดท้ายเขาก็ไม่ได้เกเรอย่างที่คิดสิ
เขาอาจไม่ชอบการถูกบังคับสิไม่เชื่อฟังสิ
แต่เมื่อเขาได้เรียนรู้ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
ด้วยตัวเอง สสุดท้ายก็กลายเป็น “เด็กดี”
ที่ทุกคนชื่นชมได้เช่นเดียวกัน

|||||

Part
1

สำรวจให้รู้
ลูกเราเป็นแบบไหน

พื้นฐานอารมณ์เหมือนผ้าสีพื้นทั้งผืน

“พื้นฐานอารมณ์และรสนิยมของเด็กมีมาตั้งแต่คลอด

แต่ละคนไม่เหมือนกัน แม้แต่คู่แฝด”

ถ้าจะเปรียบเทียบให้เข้าใจง่าย ๆ

สายไฟฟ้าจะมีหลอดทองแดงกับหลอดหุ้มหลอดทองแดง หากเราถือหลอดสายไฟฟ้าออกมา หลอดที่อยู่ข้างในจะเทียบได้กับดีเอ็นเอและอาร์เอ็นเอ หรือที่เรียกว่า ยีนส์และโครโมโซม ซึ่งทั้งสองตัวนี้สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ เช่น ชาติพันธุ์ สีผิว หน้าตา หรือโรคบางชนิด

แต่ผ้าสีพื้นที่เด็ก ๆ มีมาแต่เกิดเปรียบเหมือนหลอดหุ้มหลอด ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดผ่านทางพันธุกรรมได้ และมีติดตัวมาตั้งแต่คลอดจากท้องแม่ จึงเป็นที่มาของคำว่า “เด็กไม่ใช่ผ้าขาว” แต่เขาคือผ้าสีพื้น เพราะเด็กแต่ละคนมีสีหรือก็คือมีพื้นฐานอารมณ์และรสนิยมไม่เหมือนกันนั่นเองครับ

คุณพ่อคุณแม่คงจะคุ้นเคยกับพันธุกรรมที่บอกว่า พ่อเลือดกรุ๊ปโอ แม่กรุ๊ปโอ ลูกออกมาก็ต้องกรุ๊ปโอ แต่พื้นฐาน

อารมณ์กับรสนิยมของเด็กไม่เป็นไปตามพันธุกรรมด้วยนะครับ เพราะฉะนั้นความเชื่อที่ว่า ถ้าพ่อเป็นเด็กเลี้ยงง่าย แม่เป็นเด็กเลี้ยงง่าย จะคลอดลูกออกมาเป็นเด็กเลี้ยงง่าย จึงไม่จริง

เพราะปลอกหุ้มที่ห่อหุ้มถึงนี้มันไม่ได้อยู่ในดีเอ็นเอ และอาร์เอ็นเอ มันจึงถ่ายทอดไม่ได้ แต่แน่นอนว่าเมื่อเขาคลอดออกมาแล้ว กระบวนการเลี้ยงดูต่างหากที่จะทำให้เกิดลวดลายบนผ้าสีพื้นนั้น ซึ่งจะสวยหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการเลี้ยงดูของพ่อแม่และสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดซึ่งมีผลต่อเด็ก

สมมติพ่อเป็นสีโทนฟ้า ลูกอาจจะจะเป็นสีม่วง แต่ลวดลายที่เกิดขึ้นเกิดจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ อาจทำให้ผ้าสีม่วงของลูกมีลวดลายใกล้เคียงกับที่พ่อเป็นก็ได้ เหมือนสำนวนที่ว่า “ลูกไม่หล่นไม้ไกลต้น”

จึงเป็นไปได้ว่า แม้เด็กจะมีสีพื้นต่างจากพ่อแม่ แต่เมื่อได้รับการเลี้ยงดูจนในที่สุดเด็กซึมซับลวดลายของพ่อแม่มาเป็นของตัวเอง จึงทำให้มีบุคลิกลักษณะคล้ายกัน แต่ในขณะเดียวกันเขาอาจไม่เหมือนพ่อแม่เลยก็ได้

เด็ก 4 ประเภท

“เด็กไม่ได้มีแค่แบบเดียว

การใช้มาตรวัดแบบเดียวที่เรายึดถือไปเลี้ยงดู
จึงทำให้เกิดผลเสียและได้รับบาดเจ็บกันทุกฝ่าย”

★ ในทางการแพทย์เราแบ่งเด็กออกได้เป็น 4 ประเภท
ดังนี้

1. เด็กเลี้ยงง่าย (Easy Child)
2. เด็กเลี้ยงยาก (Difficult Child)
3. เด็กอ่อนไหวง่าย (Slow to Warm Up Child)
4. เด็กผสมผสาน (Mixed Type)

อย่างที่ हमบอกไว้ในบทที่แล้วว่า พ่อแม่ลูกไม่จำเป็นต้องเป็นเด็กประเภทเดียวกัน ดังนั้นพี่น้องจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันด้วย

นี่จึงเป็นที่มาของข้อสงสัยว่า ทำไมแม่คนเดียวกันแท้ๆ แต่พี่น้องไม่เหมือนกันเลย สมมติว่าพี่เป็นประเภทเรียบร้อย พี่อาจจะทำได้หมดทุกอย่าง แต่น้องอาจเป็นเด็กอีกประเภท

ไม่เรียบร้อยว้าง่ายเหมือนพี กลายเป็นว่าทำอะไรก็ผิดไปหมด
สั่งให้ทำก็ไม่ทำ เพราะเขาเป็นเด็กสีโทนร้อน

กลุ่มคนสีโทนร้อนเวลาออกอาการก็จะออกแรง แล้วก็
จะทำตรงข้ามกับทุกอย่าง ส่วนเด็กกลุ่มสีโทนเย็น จะว้าง่าย
เรียบร้อย เมื่อผู้ใหญ่เจอเด็กสองกลุ่มนี้ การเปรียบเทียบเป็น
คำว่า เลี้ยงง่าย และ เลี้ยงยาก จึงเกิดขึ้น

สังคม ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมแบบบ้านเรา
มักจะต้องการเด็กแค่แบบเดียว คือเรียบร้อยแบบผ้าพับไว้
ถ้าเปรียบง่าย ๆ คืออยู่ในชั้นเรียนก็ต้องนั่งเรียบร้อย ไม่วิ่งไปมา
ไม่วอกแวก ไม่ค่อยตั้งคำถาม มีปฏิกิริยาตอบสนองน้อย ไม่ว่า
ครูจะสอนว่าอย่างไร ถ้าครูบอกอะไรก็ทำตามเสียงนั้นไม่คัดค้าน

เด็กเลี้ยงง่ายลักษณะนี้พ่อแม่ส่วนใหญ่ก็เป็นกับเขาด้วย
พ่อแม่ก็อยากได้ลูกที่ไม่ได้เถียงใดๆ สั่งให้ซำก็ซำ สั่งให้ขวาก็ขว้าง
สั่งให้ไปเรียนก็เรียน ให้ไปอาบน้ำก็อาบน้ำ กินข้าวก็กิน
ลูกกินแล้วไปล้างจานด้วย ต้องการลูกที่ทำได้ตั้งใจทั้งหมด

เพราะแบบนี้จึงเกิดปัญหา

हमอยากจะให้พ่อแม่หรือแม้แต่คุณครูได้เข้าใจธรรมชาติ
ของเด็กว่า เด็กไม่ได้มีแค่แบบเดียว การจะใช้มาตรวัดแบบเดียว
ที่เรายึดถือไปเลี้ยงดูหรือครอบเขาไว้ จึงทำให้เกิดผลเสียและ
เกิดเป็นปัญหาตามมา พ่อแม่ก็รู้สึกบอดเจ็บ ครูก็บอดเจ็บ
เด็กยังบอดเจ็บ เรียกได้ว่าจิตใจได้รับบาดเจ็บทุกฝ่าย

เมื่อพ่อแม่ทุกคนเข้าใจเด็กๆ มากขึ้นแล้ว ก็จะสามารถ
เลือกกระบวนการเลี้ยงลูกให้สอดคล้องกับเด็กแต่ละประเภท
แต่ละสไตล์ได้อย่างเหมาะสม ช่วยขัดเกลาเขาให้เติบโตไป
เป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพได้ ไม่ว่าเขาจะเป็นเด็กประเภทใด
ก็ตามครับ

เด็กประเภทที่ 1

“เด็กเลี้ยงง่าย” ขวัญใจพ่อแม่

“อยู่ในกรอบ ไม่หิวหาว ปรับตัวง่าย
พ่อแม่ผู้ใหญ่อยากได้ลูกแบบนี้ทั้งนั้น”

คำว่าเลี้ยงง่าย คือ คนเลี้ยงสบาย เพราะง่ายกับคนเลี้ยง

ไม่ได้หมายถึงเด็กดีหรือไม่ดีนะครับ และไม่ได้หมายความว่าเด็กเลี้ยงง่ายจะเป็นเด็กเก่ง ฉลาด รอบรู้ เป็นคนดี แล้วถ้าเป็นเด็กเลี้ยงยากจะไม่ฉลาด ไม่เก่ง ไม่ดี หรือใช้ไม่ได้ หมอจะบอกว่าไม่เกี่ยวกันเลยครับ

ในสังคมชนบทประเพณีบางประเทศอาจเหมาะกับเด็กเลี้ยงยากมากกว่าเด็กเลี้ยงง่าย เช่นสังคมในประเทศอเมริกา นิยมชมชอบเด็กที่คิดนอกกรอบ กล้าคิดกล้าแสดงออก มากกว่าเด็กที่นิ่งเงียบและรอคำสั่งอย่างเดียว โดยเฉพาะในสังคมที่เขาต้องดิ้นรนหรือเรียกร้องจึงจะได้สิทธิ์ สังคมลักษณะนี้เด็กเลี้ยงยากจะเป็นที่ชื่นชอบและอยู่ในสังคมได้ง่ายกว่า เขามีพลังเยอะ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำมากกว่า เครือข่ายเยอะกว่า

กลับมาที่สังคมไทย พ่อแม่ผู้ใหญ่บ้านเราอยากได้เด็ก
เลี้ยงง่าย คือสิ่งอย่างไกร้ทำอย่างนั้น ปรับตัวง่าย อยู่ในกรอบ
ไม่เป็นประเด็นปัญหา ไม่เป็นมนุษย์ข้างชักถาม ช่างสงสัย
ทุกอย่างดีไปหมดเพราะทำให้คนเลี้ยง “เลี้ยงง่าย” เด็กเหล่านี้
เกรงใจ ยอมตามโดยส่วนใหญ่ ไม่อยากคิดแหกคอกนอกกรอบ

คำว่า “ดีไปหมด” จึงเป็นเรื่องดีสำหรับการเลี้ยง ไม่ใช่
หมายถึงเป็นคนดี เด็กเลี้ยงง่ายหากเลี้ยงไม่ดีก็กลายเป็น
เด็กเกรไต้ณะครับ ส่วนเด็กเลี้ยงยากหากเลี้ยงดี ๆ ก็กลายเป็น
เป็นคนคิดนอกกรอบที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานหรือ
นวัตกรรมใหม่ๆ ได้ เพราะฉะนั้นอย่าตีค่าเด็กเลี้ยงง่าย
หรือเลี้ยงยากว่าเขาเป็นคนดีหรือไม่ดีเด็ดขาดนะครับ

อีกทั้งการเลี้ยงเด็กเลี้ยงง่าย ไม่ใช่เราเห็นเขาเลี้ยงง่าย
แล้วจะปล่อยปละละเลยหรือตามใจเขาอย่างไกร้ได้ พ่อแม่
ต้องใช้ศิลปะในการเลี้ยงที่จะเหลาคความคิดเขาให้เท่าทันคน
และไม่หวั่นไหวไปกับการชักจูงของคนไม่ดี เพราะด้วยความ
ที่เขาเป็นเด็กเลี้ยงง่าย การเชื่อฟังและโอนอ่อนตามคนอื่น
ได้ง่าย ๆ จึงเป็นจุดที่พ่อแม่ควรระวังด้วยเช่นกัน

สมมติแม่มีลูกคนหนึ่ง เกิดมาเลี้ยงง่ายตามมาตรฐาน
ที่วางไว้ แต่แม่ช่วยเหลือเขาทุกอย่าง ไม่ปล่อยให้เขาเรียนรู้
หรือคิดตัดสินใจทำอะไรเองบ้าง แทนที่เขาจะพัฒนาทักษะ
จำเป็นในการช่วยเหลือตนเอง เขาก็จะไม่ได้พัฒนา เมื่อเลี้ยง
แบบนี้ไปจนเติบโตใหญ่ เขาจะไม่ทันคนจนโดนล่อลวง

แม้ว่าเป็นเด็กเลี้ยงง่าย แม่เติบโตเป็นคนดีมีสัมมาชีพ
แต่อยู่ในสังคมอาจจะโดนล่อลวงให้ทำเรื่องผิดพลาดจนกลายเป็น
คนไม่ดีได้เช่นกัน ดังนั้นไม่ใช่ว่าลูกเราเลี้ยงง่าย เรา
เลี้ยงแบบไหนก็ต้องเป็นคนดีแน่นอน ความคิดแบบนี้

ไม่จริงครับ เด็กเลี้ยงง่ายสุดท้ายเสียคนก็มีให้เห็นอยู่ เยอะแยะไป

ลักษณะเด่นของเด็กเลี้ยงง่าย

- ★ ร่าเริงแจ่มใส
- ★ ปรับตัวเข้ากับเพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมง่าย
- ★ อดทน
- ★ มีสมาธิดี
- ★ ชอบพูดคุย
- ★ มีความยืดหยุ่น
- ★ มีทักษะช่วยเหลือตัวเองได้เหมาะสมตามวัย

วิธีส่งเสริมตามธรรมชาติของเด็กเลี้ยงง่าย

1. พ่อแม่ให้ความรักที่อบอุ่นและรู้จักร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่ปรนเปรอจนได้ใจ
2. ฝึกให้รู้เท่าทัน ไม่โดนล่อลวง ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนของเด็กกลุ่มนี้
3. เน้นให้ร่วมกิจกรรมส่วนรวม ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้มาก ๆ เพราะเด็กแบบนี้มักทำไปตามมิติทางสังคมแบบเดิม ๆ มากกว่าคิดนอกกรอบ
4. เน้นกิจกรรมที่เป็นกลุ่ม ได้พูดคุย ถกแถลงให้มาก เพราะเขามักจะว่าไปตามที่สอน

เด็กประเภทที่ 2

“เด็กเลี้ยงยาก” พลังล้นเหลือ

“พลังเยอะ คิดนอกกรอบ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ
Thailand 4.0 สำเร็จด้วยฝีมือเด็กเลี้ยงยาก”

**เด็กที่เลี้ยงยากเป็นเด็กที่มีพลังเยอะ มีบุคลิก
คล่องแคล่ว อยู่ไม่สุข ชอบท้าทายทุกเรื่อง**

ตัวอย่างพฤติกรรมเด็กเลี้ยงยาก เช่น อายุน้อยกว่า 3 เดือนก็มีอาการร้องโคลิก ร้องไม่มีสาเหตุ ตั้งแต่อายุประมาณ 1 เดือน ร้องอย่างน้อย 3 ชั่วโมงต่อวัน อย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ ต้องอุ้มท่าหนุนนวลในที่แสงสลัว และหายได้เองเมื่ออายุ 3 เดือน เติบโตต่อมาหลัง 6 เดือน ก็ร้องจนสุดลมหายใจแล้วกลั้นหายใจ เรียกว่าหายใจตัน และต่อมาก็ร้องตื่นอาละวาดเมื่อถูกขัดใจ นั่งเรียนนิ่งๆ ไม่ค่อยได้วิ่งไปมา พลังเยอะมาก จนเป็นเหตุให้สงสัยว่า สมาธิสั้น หรือขาดความรับผิดชอบ ชอบโต้เถียง เป็นต้น

หากพ่อแม่ใช้ศาสตร์และศิลป์ที่ไม่ยึดติดกับกรอบมาตรฐานเดียวกับเด็กเลี้ยงง่าย รับฟังเสียงของลูกมากๆ

และมีพื้นที่ให้เขาปลดปล่อยพลังในทางสร้างสรรค์ ในที่สุด เขาก็จะสามารถเติบโตมีอาชีพที่เขารักและถนัด มีความศรัทธาต่ออาชีพของตัวเอง ยิ่งเป็นคนมีพลังเยอะและคิดนอกกรอบ ด้วยแล้ว ก็จะต้องไปได้ไกล

ที่สำคัญ หากพ่อแม่ใช้ศาสตร์และศิลป์เลี้ยงเขาให้กลายเป็นคนดี มีคุณธรรม เท่ากับบรรจุเป้าหมาย“เป็นคนดีมีอาชีพ” ได้เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นเด็กเลี้ยงยากแค่ไหนก็ตาม ด้วยความคิดนอกกรอบอาจจะทำให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ท่ามกลางพลังมากมาย แต่หากถูกกำหนดตามกรอบ ในที่สุดก็จะแหกกรอบ กลายเป็นเด็กเกรในสายตาผู้ใหญ่ จนไม่สามารถเรียนกับระบบที่ยึดติดมากได้

รู้หรือไม่ ผู้มีชื่อเสียงระดับโลกมากมายล้วนเป็นเด็กเลี้ยงยาก

หมอชอยยกตัวอย่างเช่น แจ็ค หม่า, มาร์ก ซักเกอร์เบิร์ก, สตีฟ จ๊อบส์, อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์, เบนจามิน แฟรงคลิน, ทอมัส เอดิสัน ฯลฯ

คนเหล่านี้เป็นเด็กเลี้ยงยาก พื้นฐานชีวิตผ่านอะไรมามากมาย ไม่เคยอยู่ในกรอบ และโดยมากไม่ได้เข้าเรียนตามระบบเสียด้วยซ้ำ แต่กลับกลายเป็นคนสร้างนวัตกรรมยิ่งใหญ่ที่เปลี่ยนโลกทั้งใบขึ้นมาได้

คุณพ่อคุณแม่เห็นหรือยังครับ คำว่า “เลี้ยงง่าย” หรือ “เลี้ยงยาก” ไม่ได้กำลังบอกว่า เลี้ยงง่ายต้องสุจริตและเป็นคนดี หรือเลี้ยงยากมีแนวโน้มเป็นคนทุจริต ไม่มีคุณธรรม เป็นมิจฉาชีพ สีส้มที่เข้าใจกันจึงไม่ได้เป็นสีส้มที่กำลังบ่งบอกว่า คนไหนคือคนดีและคนไหนไม่ดี คนไหนคือคนเก่งหรือคนไหนไม่เก่ง ไม่เกี่ยวกันเลยครับ

ลักษณะเด่นของเด็กเลี้ยงยาก

- ★ คล่องแคล่วว่องไว ชอบผจญภัย มีพลังล้นเหลือ
- ★ ไม่กลัวอะไรง่าย ๆ มีความกล้า
- ★ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง
- ★ ไม่ถนัดวางแผน
- ★ ระเบิดอารมณ์ง่าย ควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้
- ★ ไม่รอบคอบ ไม่ค่อยมีสมาธิ

วิธีส่งเสริมตามธรรมชาติของเด็กเลี้ยงยาก

1. เน้นให้เขาได้มีส่วนร่วมในทุกๆ เรื่อง เช่น การวางกติกานในบ้าน การทำกิจกรรมต่างๆ
2. ให้เขาได้ลงมือทำและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
3. ให้เด็กได้มีพื้นที่แสดงความเป็นตัวของตัวเองบ้าง
4. จัดสิ่งแวดล้อมให้มีความสงบ ไม่กระตุ้นให้เกิดอาการวอกแวกหรือเสียสมาธิได้ง่าย
5. ให้โอกาสเด็กได้หัดวางแผนและแสดงความเป็นผู้นำ

เด็กประเภทที่ 3

“เด็กอ่อนไหวง่าย” อยากได้กำลังใจ

“อารมณ์ศิลปิน โลกส่วนตัวสูง ชอบคำชม”

กรณีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เขาซี้อันและต้องการกำลังใจเยอะๆ หน่อยครับ

เขาจะเป็นเด็กที่เก็บทุกเม็ด ทุกรายละเอียด สนใจคำชื่นชม อยากได้กำลังใจ สนใจสิ่งที่ผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์ มีอารมณ์ค่อนข้างแกว่งขึ้นลงเร็วมาก และอาจหงุดหงิดง่าย เรียกว่า “มีอารมณ์แบบศิลปิน” นั่นเอง

นอกจากนี้เขายังมักจะชอบการเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ เมื่อจะทำอะไรสักอย่างก็จะขอเป็นเบอร์สอง ไม่ต้องการเบอร์หนึ่ง อยากอยู่เงียบๆ และขอได้กำลังใจก่อน ไม่อย่างนั้นทำไม่เป็น จะขาดความมั่นใจง่าย ถ่อมตัวเองไปเสียหมด พฤติกรรมเหล่านี้อยู่ในกลุ่มอ่อนไหวง่ายทั้งหมดครับ

แต่กลุ่มนี้ไม่ได้บอกว่าเขาไม่เก่งหรือไม่ฉลาดนะครับ เพียงแต่พื้นฐานอารมณ์ที่ติดตัวเขามาตั้งแต่เกิดเป็นแบบนี้เท่านั้นเอง และไม่ได้หมายความว่าเด็กกลุ่มนี้เติบโตขึ้นมา

จะต้องมีจิตใจอ่อนแอ และไม่เกี่ยวว่าเขาจะกลายเป็นคน
มีภาวะซึมเศร้าหรือจะกลายเป็นโรคจิตใช้ความรุนแรงนะครับ
เด็กทุกประเภท ถ้าพ่อแม่เลี้ยงแบบเปรียบเทียบ ให้อภัยคำ
หรือการแสดงออกให้รู้สึกเจ็บช้ำใจอยู่เสมอ ก็จิตใจอ่อนแอได้

ส่วนเด็กอ่อนไหวง่าย แม้จะมีอุปนิสัยคล้ายจะเศร้าหรือ
เครียดได้ง่ายก็จริง แต่ถ้าพ่อแม่สามารถเปิดพื้นที่ให้เขา
สามารถแสดงออกถึงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และใช้ความ
กดดันทางอารมณ์ไปในทางที่สร้างสรรค์ สุดท้ายเขาอาจเป็น
ศิลปินที่สร้างผลงานละเอียดอ่อนและอลังการได้ กลายเป็น
คนดีมีสัมมาชีพ มีความภาคภูมิใจในตัวเอง และมีจิตใจ
เข้มแข็งได้เช่นกัน

หากพ่อแม่อยากฝึกฝนให้เขาทำอะไรด้วยตัวเองหรือ
สร้างความเชื่อมั่น ก็แค่ต้องฝึกฝนบ่อยๆ ค่อยเป็นค่อยไป
และให้กำลังใจเยอะๆ แล้วเขาจะทำได้เองครับ

ลักษณะเด่นของเด็กอ่อนไหว

- ★ อ่อนไหวต่อสิ่งเร้าได้ง่าย เสียงดังเกินไปก็ไม่ชอบ
คนเยอะเกินไปก็ไม่ชอบ อากาศร้อนหรือหนาวเกินไปก็ไม่ชอบ
- ★ หงุดหงิดง่าย อารมณ์ขึ้นลงเร็ว
- ★ ขี้กังวล ขี้กลัว
- ★ ขี้อาย ไม่กระฉับกระเฉง
- ★ ช่วงระมัดระวังตัว

- ★ ชอบทำกิจกรรมคนเดียว หากเจอความท้าทายจะถอดใจง่ายมาก
- ★ มักถอยหนีเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ

วิธีส่งเสริมตามธรรมชาติของเด็กอ่อนไหว

1. สร้างบรรยากาศผ่อนคลาย สบายๆ ไม่บังคับคาดหวัง แต่มีตารางกิจกรรมที่ชัดเจน
2. อย่าจัดกิจกรรมหรือมอบหมายงานที่ยากให้เขาทำ ตั้งแต่ครั้งแรก แต่ค่อยๆ เริ่มจากง่ายก่อน แล้วเพิ่มระดับความยากไปเรื่อยๆ
3. อย่าลืมน้ำใจและการให้กำลังใจในทุกๆ กิจกรรมที่ทำ
4. ต้องใช้พลังในการกระตุ้นเมื่อต้องเริ่มกิจกรรมอะไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความมั่นใจ
5. ให้โอกาสเขาเป็นผู้นำเสนอความคิด และคอยกระตุ้นให้เขาเริ่มลงมือทำ
6. ส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่ถนัดเพื่อสร้างความมั่นใจ และที่แปลกใหม่โดยไม่กดดัน เพื่อสร้างความคุ้นชินและปรับตัว

เด็กประเภทที่ 4

“เด็กผสมผสาน” เปลี่ยนสไตล์ได้ทุกวัน

“เป็นได้ทุกอย่างที่อยากเป็น มีส่วนผสมของเด็กทั้ง 3 แบบ”

เด็กผสมผสาน คือเด็กที่มีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ทั้งของเด็กเลี้ยงง่าย เด็กเลี้ยงยาก และเด็กอ่อนไหวง่ายผสมผสานกันไปครับ

เด็กผสมผสานนี้เรียกอีกอย่างว่า “ผีเข้าผีออก” บางวันต้องการคำอธิบายมากมายเหลือเกิน บางวันแสดงอารมณ์อ่อนไหวกว่าปกติ บางวันก็ว่าง่ายจนน่าตกใจ เป็นทุกอย่างให้พ่อแม่แล้ว แต่ไม่ได้ผสมมาพร้อมๆ กันนะครับ เขาจะมาแบบสลับไปตามวัน แต่ละวันจะไม่เหมือนกัน

พ่อแม่บางคนกังวลว่า ลูกจะเป็นบุคลิกภาพแปรปรวนหรือเปล่า

ไม่ใช่ครับ บุคลิกภาพแปรปรวนคือเขาผิดปกติไปเลย ซึมเศร้าก็ซึมเศร้าเลย อารมณ์รุนแรงแบบไร้เหตุผล ควบคุมตนเองไม่ได้ เป็นปัญหาสุขภาพจิตอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับอาการรายวัน หากเด็กไม่ได้มีอาการซึมเศร้าต่อเนื่อง

หรืออารมณ์รุนแรงทุกวัน แค่เดี๋ยวเลี้ยงง่ายเดี๋ยวเลี้ยงยาก ฝึเข้าฝึออกแบบที่หมออธิบายไว้ ถือว่าเป็นปกติตามธรรมชาติของเขาครับ

ดังนั้นเด็กผสมผสานก็ไม่มีอะไรมาก คุณพ่อคุณแม่สามารถใช้หลักเกณฑ์เดียวกับเด็กเลี้ยงยาก เด็กเลี้ยงง่าย และเด็กอ่อนไหวง่าย ตามพื้นฐานอารมณ์ที่เขาเป็นในวันนั้นๆ ได้เลยครับ

ลักษณะเด่นของเด็กผสมผสาน

- ★ ไม่สามารถแยกได้ชัดเจน บางวันเลี้ยงง่าย บางวันเลี้ยงยาก บางวันอ่อนไหวง่าย

วิธีส่งเสริมตามธรรมชาติของเด็กผสมผสาน

- ★ พ่อแม่ควรสังเกตดี ๆ และส่งเสริมเช่นเดียวกับเด็กเลี้ยงง่าย เด็กเลี้ยงยาก และเด็กอ่อนไหวง่าย

รู้จักกับพื้นฐานอารมณ์ 9 ประการ

“การรู้ธรรมชาติของเด็ก

จึงลดการเปรียบเทียบ ลดความขัดแย้ง

และยังช่วยเพิ่มความเข้าใจ ความอบอุ่นในครอบครัวได้อีกด้วย”

พื้นฐานอารมณ์มีอีกชื่อว่า “นพลักษณ์ 9 ประการ” คือ การแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นรอบข้าง 9 อย่าง

โดยการตอบสนองต่อปฏิกริยาต่างๆ เด็กแต่ละประเภทจะแสดงออกแตกต่างกันไปตามพื้นฐานอารมณ์ของเด็กที่มีมาแต่กำเนิด แม้ยากจะเปลี่ยนแปลงได้ แต่คุณพ่อคุณแม่สามารถสอนหรือขัดเกลาให้เขามีพฤติกรรมที่ดีและแสดงออกอย่างเหมาะสม ด้วยการใช้ศิลปะในการเลี้ยงดูเข้ามาจัดการครับ

พื้นฐานอารมณ์ 9 ประการมีอะไรบ้าง

1. ความว่องไวต่อปฏิกริยา (Activity) คือ ระดับการเกิดกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ซึ่งเด็กแต่ละคนมีการตอบสนองที่แตกต่างกัน เช่น เด็กเลี้ยงยากมีความคล่องแคล่ว

ว่องไว แต่อ่อนไหวง่ายจะื่องช้า เนิบนาบ

2. **จังหวะการตอบสนอง (Rhythmicity)** คือ การแสดงถึงความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมต่างๆ เด็กบางคนคิดหรือแสดงออกอย่างเป็นระบบระเบียบ ชอบทำตามตาราง เช่น เด็กเลี้ยงง่ายเข้านอนเวลาเดิม กินข้าวเวลาเดิม แต่เด็กเลี้ยงยากไม่ชอบทำตามตาราง

3. **การเข้าหาหรือถอนตัวเพื่อการจัดการต่อปฏิกริยา (Approach & Withdrawal)** คือ ลักษณะการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใหม่ๆ เด็กเลี้ยงยากจะพร้อมเข้าหา พร้อมสู้ แต่เด็กอ่อนไหวง่ายเลือกจะถอยหนีไปตั้งหลักก่อน เช่น เมื่อให้ลองกิจกรรมใหม่ๆ เด็กอ่อนไหวง่ายจะไม่กล้าทำ ไม่ชอบลองของใหม่ ไม่กล้ากินอาหารแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นต้น

4. **การปรับตัวต่อปฏิกริยา (Adaptability)** คือ ความสามารถในการปรับตัว เด็กเลี้ยงง่ายจะปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น นอนที่ไหนก็ได้ กินที่ไหนก็ได้ ตรงข้ามกับเด็กอ่อนไหวง่ายที่ปรับตัวได้ช้า ต้องนอนที่บ้านเท่านั้นถึงจะนอนหลับ หรือถ้าอยู่ผิดที่ก็กินข้าวไม่ลง

5. **ความอดทนต่อปฏิกริยา (Threshold for Responsiveness)** คือ ความอดทนต่อสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าที่เกิดขึ้น เช่น เด็กเลี้ยงง่ายมีสมาธิ ในขณะที่เด็กอ่อนไหวง่ายจะไม่สามารถทนเสียงรบกวนแม้เพียงเล็กน้อยได้

6. **ความเข้มข้นต่อการตอบสนองต่อปฏิกริยา (Intensity of Reaction)** คือ ระดับการแสดงอารมณ์หรือพฤติกรรมต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ เช่น เมื่อ

ไม่พอใจ เด็กเลี้ยงยากจะแสดงอารมณ์หรือปฏิกิริยาที่รุนแรง ในขณะที่เด็กเลี้ยงง่ายจะไม่ไว้วางใจและเข้าใจได้ง่ายกว่า

7. ความห้วนไหวต่อปฏิกิริยา (Quality of Mood) คือ การบ่งบอกถึงอารมณ์โดยปกติของเด็ก เช่น เด็กเลี้ยงง่าย ยิ้มง่าย อารมณ์ดี เด็กอ่อนไหวง่ายซีงกังวล เด็กเลี้ยงยากซีโมโห

8. ความวอกแวกต่อปฏิกิริยา (Distractibility) คือ การแสดงถึงความง่ายต่อการเบี่ยงเบนความสนใจว่ามีมากน้อยเพียงใด เช่น เด็กเลี้ยงยากจะวอกแวกง่าย ถูกเบี่ยงเบนความสนใจง่าย แคนกบินผ่านสมาธิก็แตกกระเจิงแล้ว

9. ความมุ่งมั่นสนใจ (Attention Span & Persistence) คือ การแสดงให้เห็นว่าเด็กมีสมาธิจดจ่อมากเพียงใด เด็กแต่ละประเภทมีความมุ่งมั่นสนใจอย่างต่อเนื่องต่อกิจกรรมที่ทำต่างกัน เช่น เด็กเลี้ยงง่ายมีสมาธิและมุ่งมั่นทำการบ้านจนเสร็จได้ง่ายกว่า ในขณะที่เด็กเลี้ยงยากจะคงความสนใจหรือสมาธิได้ในระยะเวลาที่สั้นกว่า

ตารางสรุปพื้นฐานอารมณ์ของเด็กทั้ง 4 ประเภท

พื้นฐานอารมณ์	เด็กเลี้ยงง่าย	เด็กเลี้ยงยาก	เด็กอ่อนไหวง่าย
ความว่องไวต่อปฏิกิริยา	คล่องแคล่ว	ว่องไว พลังเยอะ	ชอบอยู่หนึ่ง ๆ
จังหวะการตอบสนอง	ทำตามกฎได้ดี	นอกกรอบ	ต้องมีตารางกำหนด
การเข้าหาหรือถอนตัวเพื่อการจัดการต่อปฏิกิริยา	พร้อมเผชิญหน้า	ลุยเต็มที่ ไม่กลัว	ถอยหนี ไม่กล้า
การปรับตัวต่อปฏิกิริยา	ปรับตัวง่าย ยืดหยุ่น	ปรับตัวยาก ซีโมโห	ปรับตัวยาก ซีกังวล
ความอดทนต่อปฏิกิริยา	สมาธิดี	วอกแวกง่าย	หงุดหงิด ต่อสิ่งเร้าง่าย

พื้นฐานอารมณ์	เด็กเลี้ยงง่าย	เด็กเลี้ยงยาก	เด็กอ่อนไหวง่าย
ความเข้มข้นต่อการตอบสนองต่อปฏิกิริยา	ปานกลาง	แสดงออกรุนแรง	รุนแรงน้อยกว่าแต่คงอารมณ์นานกว่า
ความหวั่นไหวต่อปฏิกิริยา	อารมณ์ดีแจ่มใส	คึกคักแต่ไม่โห่ก่าย	ซุกซนหลุดหลุดง่าย
ความว่องไวต่อปฏิกิริยา	ว่องไวเล็กน้อย	เบี่ยงเบนง่ายมาก	เบี่ยงเบนง่าย
ความมุ่งมั่นสนใจ	จดจ่อดีมาก	จดจ่อได้ไม่นาน	จดจ่อได้นานหากไม่มีอะไรรบกวน

หมายเหตุ : เด็กสมถะไม่สามารถคาดเดาพื้นฐานอารมณ์ได้ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานอารมณ์ในแต่ละวัน

ดังนั้นก่อนจะจะนำเทคนิคอะไรก็แล้วแต่มาใช้กับลูก คุณพ่อคุณแม่ต้องเข้าใจพื้นฐานอารมณ์ของลูกเสียก่อน จะได้ว่าลูกมีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมหรืออารมณ์อย่างไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น เพื่อนแนะนำเทคนิคมาว่า ลูกเขาฟังเพลงแล้วหลับสบาย แต่ถ้าลูกเราเป็นเด็กอ่อนไหวง่ายหรือเด็กเลี้ยงยาก เสียงเพลงอาจไปรบกวนทำให้เขาหลับยากกว่าเดิมก็เป็นได้ และเมื่อเห็นว่าเทคนิคนี้ใช้กับคนอื่นได้ผล แต่กับลูกเราใช้ไม่ได้ผล พ่อแม่ก็จะเกิดการเปรียบเทียบ เกิดความหงุดหงิดจิตใจ จนอาจทะเลาะกันในครอบครัวได้ หรือแม้กระทั่งเปรียบเทียบลูกเรากับลูกคนอื่นซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

การรู้ธรรมชาติของเด็กจึงลดการเปรียบเทียบ ลดความขัดแย้ง และยังช่วยเพิ่มความเข้าใจ ความอบอุ่นในครอบครัวได้อีกด้วยครับ

คำพูดที่พ่อไม่เคยบอก

“การที่พ่อคนหนึ่งจะพยายามทำทุกอย่าง
เพื่อให้ลูกบรรลุเป้าหมาย มันผิดหน้าที่พ่อด้วยเหรอ”

เด็กคนนี้เรียนอยู่ชั้น ม.4 ครับ

วันที่ครอบครัวของเด็กคนนี้มาพบหมอ ต้องบอกว่า ความดันในครอบครัวขึ้นสูงกันทุกคน พ่อกับลูกทะเลาะกัน พ่อโกรธลูกมากจนความดันขึ้น ลูกเองก็เครียดและกดดัน ไม่แพ้กัน

ตอนที่เราเชิญพ่อมา เห็นได้ชัดเลยว่าพ่อมีสีหน้าไม่พอใจ เคร่งเครียด ในขณะที่แม่ร้องไห้อย่างเดียวจนไม่สามารถเล่าอะไรให้หมอฟังได้เลย ลูกก็อยู่ในอารมณ์หงุดหงิดโมโห

ลูกเล่าให้ฟังว่า...

ลูกอยู่เรียนดังระดับประเทศ เมื่อวานเพิ่งสอบไล่เสร็จ กำลังจะได้ปิดเทอม และลูกชอบเล่นไวโอลินมาก จึงตั้งใจว่าจะเล่นไวโอลินในช่วงปิดเทอมนี้ แต่ไม่ทันได้เล่นหรอกครับ เพราะพ่อลงกวดวิชาไว้ให้ทั้งปิดเทอมแล้ว ลูกจึงโมโหว่า “ทำไมไม่ถามผมสักคำ อยู่ดีๆ ก็ลงกวดวิชาให้จนแน่นไปหมด” พ่อลูกก็เลยทะเลาะกัน

ตอนที่หมอดึงคุณพ่อมานั่งคุยและเชิญลูกออกไปแล้ว
คุณพ่อบอกว่า

“ลูกตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะเรียนแพทย์ เพราะฉะนั้นหมอ
ต้องเข้าใจนะว่า สังคมปัจจุบันนี้แข่งขันกันสูงมาก ถ้าผม
ไม่ให้ลูกลงกวดวิชาแบบนี้ ไม่มีทางที่เขาจะบรรลุเป้าหมาย
ได้หรอก”

แล้วพ่อก็ทิ้งประโยคหนึ่งไว้ให้หมอว่า

**“การที่พ่อคนหนึ่งจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ลูก
บรรลุเป้าหมาย มันผิดหน้าที่พ่อด้วยเหรอ”**

หมอก็เลยถามว่า จริงๆ แล้วเป็นเป้าหมายของพ่อ
หรือของลูก พ่อก็ยืนยันว่าเป็นเป้าหมายของลูก ไม่ใช่ของพ่อ
หมอจึงลองถามต่อ

“คุณพ่อครับ ถ้าสมมติพ่อเพียรพยายามทุ่มเททุกอย่าง
เต็มที่แล้ว แต่ลูกสอบไม่ติดหมอละ พ่อจะอย่างไร”

พ่อก็สวนกลับมาทันทีว่า

“เป้าหมายนี้เป็นเป้าหมายของลูก ผมไม่ได้ชีเรียสเลย
ว่าลูกจะได้เป็นหมอหรือไม่ได้เป็นหมอ อันที่จริงเขาจะเป็น
อาชีพอะไรก็ได้ ขอเพียงแค่เขาถนัด เขาสนใจ เขาชอบ
แล้วเป็นอาชีพสุจริต แค่นี้ผมก็รักและภูมิใจแล้วครับ”

ตอนที่หมอฟัง บอกตรงๆ มันดูดีมาก มีเหตุผลใช้ได้เลย
หมอก็เลยถามอีกว่า

“หมอถามจริงๆ เถอะว่า ประโยคเมื่อกี้พ่อเคยพูดตรงๆ
กับลูกไหม พ่อเคยส่งสัญญาณประโยคแบบนี้ให้กับลูกบ้าง
หรือเปล่า”

คำตอบก็คือ “ไม่เคย”

หมอเลยบอกว่า

“คุณพ่อครับ การที่หมอบุ๊คุยกับคนอื่น คำพูดจะไม่มีน้ำหนักหรอก แต่ถ้าคุณพ่อพูดกับลูกด้วยตัวพ่อเองเลย มันจะมีน้ำหนักมากกว่า เพราะเขารักพ่อไงครับ ถ้าเขาได้สัญญาณชัดๆ จากพ่อแบบนี้ หมอบุ๊เชื่อว่าแรงกดดันต่างๆ ที่กำลังปรากฏถ้าโถมเข้าไปที่ตัวลูกจะลดลงไปได้ เป้าหมายที่พ่อพูดถึงจะกลายเป็นเป้าหมายของลูกที่แท้จริงครับ เป็นหน้าที่ของคุณพ่อแล้วครับที่จะต้องไปหาบรรยาการดีๆ และพูดประโยคเมื่อกี้ที่พูดกับหมอบุ๊ให้ลูกฟัง”

สัปดาห์ถัดมา พ่อไม่ว่างแต่ส่งแม่มาหาหมอบุ๊ตามนัด ทั้งๆ ที่สัปดาห์ที่แล้วแม่เอาแต่ร้องไห้ ให้ข้อมูลอะไรไม่ได้เลย แต่มาคราวนี้แม่บอกหมอบุ๊ว่า

“ความดันของครอบครัวลดลงอย่างน่าใจหาย หมอบุ๊หรือเปล่าว่า สมัยก่อน ตกกลางคืนบ้านเกือบแตก พ่อลูกทะเลาะกันตลอดเวลา ไม่เคยลงรอยได้เลย เดี่ยวนี้พ่อก็นอนหลับ โชคดีที่เชื่อหมอบุ๊และลองเปิดใจพูดกับลูกสักตั้ง”

ปรากฏว่าเกิดการปรับความเข้าใจกันครับ จากเดิมที่ลูกเคยรับรู้แต่เพียงว่า ทุกครั้งที่เขาเรียนได้เกรด 4.00 ทุกครั้งที่ได้ลำดับต้นๆ พ่อออกอาการดีใจเสมอ เด็กจึงเกิดความคิดแบบเดียวว่า “ถ้าอยากให้พ่อแม่มีความสุข เขาต้องเรียนเก่ง สอบเข้าโรงเรียนดังๆ ได้ สอบได้ลำดับต้นๆ แล้วเขาก็ต้องเข้าสายวิทย์ เมื่อเรียนเก่งจบไปก็ต้องเป็นหมอ”

และเมื่อเขาลองบอกพ่อว่าอยากจะเป็นหมอ พ่อก็ออกอาการดีใจและมีความสุขจริงๆ ลูกจึงจำเป็นต้องยึดความสุขของครอบครัวเป็นเป้าหมาย

พ่อไม่เคยส่งสัญญาณชัดเจนเลยว่า พ่อไม่ได้ต้องการให้ลูกเป็นหมอ เป็นอาชีพอะไรก็ได้ที่ลูกรัก มาวันนี้เมื่อพ่อ

ส่งสัญญาณออกมา ลูกจึงได้เริ่มเดินตามความฝันที่แท้จริงของตัวเอง

เดือนถัดไปหมอบังเอิญไปเจอครอบครัวนี้ที่ห้างดังแห่งหนึ่ง เมื่อหมอเข้าไปทักทายและถามว่าเขามาทำอะไรกัน ปรากฏว่าพ่อแม่พาลูกมาซ้อมไวโอลิน ส่วนคอร์สเรียนกวดวิชาต่างๆก็ยกเลิกไปหมดแล้ว ตอนนี้น้องเหลือแต่ความสุขของลูกและครอบครัวแทน

จากเคสนี้หมอยกสะท้อนให้เห็นว่า **เด็กไม่ใช่ผ้าขาว อย่าเข้าใจผิด**

เรากำลังเข้าสู่สายพานอุตสาหกรรมที่ผลิตเด็กออกมาให้เหมือนกัน คิดแบบเดียวกันหมด คือ ถ้าเข้าไปเรียนแล้วต้องเรียนให้เก่ง ถ้าเรียนเก่งแล้วก็เก่งไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็ต้องเข้าสายวิทย์ เมื่อเข้าเรียนได้ลำดับต้นๆ แล้วก็ต้องเป็นหมอ มันแทบจะเป็นสูตรสำเร็จรูปในการคิดไปแล้ว ซึ่งเป็นวิธีคิดที่ผิด ขัดต่อธรรมชาติและความฝันของเด็กๆ มากเลยครับ

“เรากำลังเข้าสู่สายพานอุตสาหกรรมที่ผลิตเด็ก
ออกมาให้เหมือนกัน คิดแบบเดียวกันหมด
คือ ถ้าเข้าไปเรียนแล้วต้องเรียนให้เก่ง
ถ้าเรียนเก่งแล้วก็เก่งไปเรื่อย ๆ”

|||||